

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของดูบริน (DuBrim. 1998 : 335) และศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 40 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.591 – 0.881 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.990 และแบบสอบถามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.732 – 0.943 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งในบทนี้ได้นำเสนอบทสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล แลข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีองค์ประกอบที่ 5 การกำหนดวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ องค์ประกอบที่ 4 วิธีการคิดเชิงปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 3 การมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 การมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

103

2. ผลการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายองค์ประกอบ พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านความสามารถนำปัจจัยต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านมีวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ด้านมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และด้านการมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายผล โดยจำแนกเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีความคิดความเข้าใจในระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญมาก คือ 1) มีการคิดพิจารณาทบทวนก่อนการตัดสินใจ และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 2) มีความสามารถคิดเชิงสร้างสรรค์ขยายความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากแนวความคิดเดิม 3) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัลยรัตน์ เมืองสง (2550 : 147) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีกิจกรรมที่ใช้ความคิดความเข้าใจระดับสูง ประกอบด้วยคุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ของลักษณะภาวะผู้นำและวิธีการพัฒนา ได้แก่ การมีความสามารถคิดเชิงวิเคราะห์ คิดเชิงสังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น นอกจากนี้ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 207) ให้ทรงเสนอว่า การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มีกระบวนการในการกำหนดทิศทางและการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์ต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้ และเรื่องของการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ก็เป็นอีกหนึ่งในประเภทภาวะผู้นำที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารงานประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี ดังนั้น ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง ต้องอาศัยทักษะด้านความเข้าใจที่เกิดขึ้นในระดับสูง เช่น ความสามารถในการคิดเชิงมโนภาพ ในการซึมซับและการรับรู้แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลและมีความสามารถในการสรุปข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนงานแผนปฏิบัติการ แผนเชิงกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถประมวลข้อมูลต่าง ๆ มาบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีความสามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญมาก คือ 1) มีองค์ประกอบและปัจจัยส่งเสริมการทำงานอย่างมีเป้าหมาย 2) มีการรายงานผล แผนงาน /โครงการเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพัฒนางานและกำหนดแผนปฏิบัติงาน 3) มีการบริหารงานที่เน้นกระบวนการ ปัจจัยป้อนกระบวนการทำงาน และผลผลิต ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นฤมล สุภาพทอง (2550 : 79) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารแบบผู้สร้างสรรค์ให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 73.79 ทั้งนี้เพราะยึดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการมีส่วนร่วม เปิดรับนโยบาย วิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์ จึงควรบริหารงานโดยใช้ฐานข้อมูลช่วยในการวางแผนงานและการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญมาก คือ 1) มีความสามารถวางแผนงานและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีหลักการและเป็นระบบ 2) แสวงหาโอกาสและเรียนรู้ตลอดเวลาโดยมีการบริหารการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันนวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) มีความสามารถคิดเชิงรุกสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาส และไม่ริรอที่จะนำโอกาสนั้นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษดา ผ่องพิทยา (2547 : 170) ที่ศึกษา การวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

105

องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์และปัจจัยชีวสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารแบบมุ่งสัมพันธ์ 2) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ด้านการทำงานเป็นทีมโดยเน้นความหลากหลาย 4) ด้านการบริหารที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง 5) ด้านการบริหารที่มุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน 6) ด้านการบริหารแบบประชาธิปไตย 7) ด้านการบริหารแบบกระจายอำนาจ สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 208) ที่กล่าวว่า ผู้นำกลยุทธ์ต้องมีความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต สามารถมองอนาคตอย่างทะลุปรุโปร่ง มุ่งแสวงหาความแตกต่างระหว่างความสำเร็จ และหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ดังนั้น ผู้บริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีความสามารถความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตของสถานศึกษาซึ่งต้องอาศัยทักษะการคาดคะเนอนาคต สามารถมองอนาคตอย่างทะลุปรุโปร่งเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลว เป็นสิ่งที่มีสำคัญสำหรับองค์การในอนาคต

องค์ประกอบที่ 4 ด้านมีวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญมาก คือ 1) มีความสามารถคิดแบบองค์รวม กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายได้ชัดเจน 2) มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารที่ทันสมัยเพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ 3) มีการวางแผนเชิงนโยบายร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางพัฒนา ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะ ผู้นำระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทาง วิธีการคิด และการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการคิดเชิงรุกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อผู้นำทุกระดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ สุขภาคกิจ (2550 : 126) ที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามีความเหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการการศึกษาของสังคมไทย โดยมีพฤติกรรม 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร 3) ด้านการสร้างคุณค่าการมีส่วนร่วม 4) ด้านการประสานความร่วมมือส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา มีการพัฒนางานด้วยความขยันขันแข็ง มีการนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการทำงาน มีความฉับไวในการทำงาน ทันทต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหารที่ทันสมัย ที่เน้นคุณภาพ ใช้ทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบอย่างสมดุล

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก โดยมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสำคัญมาก คือ 1) มีการประชุม ชี้แจง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

106

ให้บุคลากรเข้าใจวิสัยทัศน์ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ 2) ส่งเสริมให้บุคลากรทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย เน้นการทำงานเป็นทีม 3) ชี้แจงให้บุคลากรทุกฝ่าย มองเห็นความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรินทร์ แจ่มสีดา (2551 : 80) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในสถานศึกษามีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในชั้นการบอกเล่า ความคิด การขายแนวความคิด การทดสอบความคิด การปรึกษาหารือและการร่วมสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับแนวคิดของ นอกจากนี้เซนเก (Senge. 1990 : 28) ให้ทรรศนะว่า ผู้นำต้องมีการ แลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ โดยนำแนวคิดของแต่ละคนมาเปิดเผยหรือการเปิดเผยภาพในอนาคตซึ่งจะ ส่งเสริมความผูกพันที่แท้จริง ให้ความตระหนักถึงคุณค่าของเป้าหมายและสร้างแรงผลักดันในการ ปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณค่า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องรู้จักกำหนด วิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และมีการทบทวนวิสัยทัศน์ เพราะ วิสัยทัศน์เป็นกุญแจสำคัญที่จะไปสู่ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความ เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษา มีการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สถานศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการจัดระบบ บริหารและสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่ แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ที่ว่า “ให้มีระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ” (สำนักงาน วิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิเศษฐ์ วายูวรรณนะ (2550 : 94) ได้ศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ 1) การจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ 2) การประเมินคุณภาพการศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

107

การศึกษา 4) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 5) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การผจญระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 7) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา และ 8) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ เช่นเดียวกับแนวคิดของ ธเนศ ชำเกิด (2543 : 75) ที่กล่าวว่า หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคือ มองว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่กิจกรรมที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการ และการทำงานตามหน้าที่โดยปกติของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ บุคลากรอื่น ๆ และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการอย่างมีเป้าหมายชัดเจน มีการทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน สอดรับกับแนวคิดของ สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 41) ให้ทรงเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการตามภารกิจต่าง ๆ การบริหารและการจัดการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรงคือ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม ในการทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจที่จะส่งลูกหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนิตย์ ไชยแก้ว (2549 : 84) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดให้บุคลากรของสถานศึกษารับผิดชอบงาน/โครงการและกิจกรรม ส่วนระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรท้องถิ่น สอดรับกับแนวคิดของ อรสา โกศลนันทกุล (2545 : 71) ที่กล่าวว่า ระบบประกันคุณภาพเป็นระบบที่มีการกำหนดมาตรฐานหรือภาพลักษณ์ความสำเร็จของงานหรือองค์การมีการพัฒนางานหรือองค์การให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยถือว่าเป็นกิจกรรมหลักอันหนึ่งของการบริหารองค์การ มีการประเมิน ตรวจสอบ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา และมีความตื่นตัว ในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาตามโครงการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

108

ครอบคลุมและกว้างขวางเพียงพอ เพราะบุคลากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ประกันคุณภาพของสถานศึกษา สอดคล้องผลการวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 35) พบว่า ตัวแปรแรกที่ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประสบความสำเร็จ คือ ตัวแปรด้าน ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และการวางระบบที่ดี จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ เมื่อ พิจารณาผลการศึกษาแต่ละด้าน พบว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการ ปกติ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นผู้ปกครองนักเรียนในชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษาสามารถจัด การศึกษาได้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยในการประกันคุณภาพการศึกษามีขั้นตอนกระบวนการที่ เกี่ยวเนื่องส่งผลต่อกัน ซึ่งหากว่า การดำเนินการด้านใดด้านหนึ่งอยู่ในระดับดี ก็จะส่งผลต่อการ ดำเนินการด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับดีไปด้วย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การจัดระบบบริหารและ สารสนเทศ มีการดำเนินการมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวางระบบ โครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานภายในโรงเรียน และการจัดระบบสารสนเทศ ของโรงเรียน โดยจะเห็นได้ว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะมีโครงสร้างการบริหาร สายงานที่ชัดเจน ระบุ หน้าที่ ภาระงานและบุคคลที่รับผิดชอบดำเนินการ เอื้อต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา ตลอดจนมีการจัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอย่างเป็น ระบบ เช่น ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลครูและบุคลากรหรือข้อมูลสถานภาพของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่ มีความจำเป็นต่อการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์รายองค์ประกอบ พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และด้านที่มี ความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านความสามารถนำปัจจัยต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านมีวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ด้านมีความคาดหวังและการสร้างโอกาส สำหรับอนาคต และด้านการมีความคิดความเข้าใจในคัมภีร์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติในขั้นตอน กระบวนการ ต่างๆ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2544 : 15) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า การประกันคุณภาพเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ และสำนึกอยู่เสมอว่า ท่านคือผู้นำของการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อภิธีร์ ทรงบัณฑิต (2550 : 256) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินสถานศึกษาตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษาตามระบบมัลติคอมบัลดริจ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์การมีความสำคัญ และส่งผลโดยตรงต่อสถานศึกษา เพราะเป็นเรื่องของผู้นำสถานศึกษาและใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ โดยผู้นำระดับสูงและทีมบริหารต้องมีส่วนร่วมและหน้าที่ในการบริหารจัดการ การชี้หน้าที่ทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการที่ดีและมีความยั่งยืน มีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ และค่านิยม ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง อาลัยญาติ (2551 : 63) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับผลการประกันคุณภาพภายในมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีความคิดความเข้าใจระดับสูง มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .570 - .669 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการคิด พัฒนาตนเองให้มีความแข็งแกร่งทางวิธีคิด สามารถคิดตัดสินใจ เลือกสิ่งที่ดีให้กับตนเอง หรือเลือกอย่างสมเหตุสมผลได้ การสร้างแนวคิดเชิงกลยุทธ์ต้องอาศัยทักษะผู้นำในด้านความรู้ ความเข้าใจที่เกิดขึ้นในระดับสูง เช่น ความสามารถคิดเชิงมโนทัศน์ ความคิดทางการบริหาร และการจัดการ คือ การคิดที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดระบบงาน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะต้องใช้วิธีการคิดเชิงระบบ สามารถบริหารจัดการให้งานฝ่ายต่าง ๆ มีการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 59) ที่ชี้ให้เห็นว่า การที่ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความคิดความเข้าใจที่ชัดเจนในการตรวจสอบและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นผู้นำครูในภาระหน้าที่และกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา สามารถแนะนำครูในด้าน การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอจะทำให้การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นระบบ น่าเชื่อถือ สถานศึกษาจะได้ข้อเท็จจริงเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเทพ ภูมิภักดีพรธม (2550 : 152) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง 2) กระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 3) สนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน 4) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของ ผู้นำตนเองโดยการให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้นำเชิงกล ยุทธ์ต้องมีกิจกรรมที่ใช้ความคิด ความเข้าใจในระดับสูง โดยมีทักษะความสามารถทางการคิด มีความรู้ที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหาร สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 2 ด้านมีความสามารถนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .665 - .811 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีค่าน้ำหนักมาก คือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำเชิง กลยุทธ์จะต้องมีการบริหารงานโดยใช้ฐานข้อมูล สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนางาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548 : 15) ที่ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์ มี หน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนกลยุทธ์และนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับ การจัดการกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ในการตัดสินใจ วางแผนงาน โครงการใน ลักษณะข้อมูลที่มีผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลที่ ชัดเจนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นผู้นำครูในภาระหน้าที่และกิจกรรม ต่าง ๆ ของสถานศึกษา สามารถแนะนำครูในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่าง สม่ำเสมอ จะทำให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำร่วมกันในลักษณะของการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้การทำงานประสบ ความสำเร็จ สอดคล้องกับ เวอร์นี่ (Verney. 1977 : 152) ที่กล่าวถึง กระบวนการขั้นพื้นฐานของ การพัฒนากลุ่มบุคคลซึ่งทำงานด้วยกัน เพื่อเขาเหล่านั้นสามารถเรียนรู้ได้ว่า ทำอย่างไร จึงจะ สามารถบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในขณะเดียวกันก็

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

111

สำเร็จผลของทีมหรือองค์กรด้วยในขณะเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดม อรุณราช (2548 : 135) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านผู้สอน ด้านความร่วมมือ และด้านการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่รับ .01 ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์ จึงควรมีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ นำความรู้และข้อมูลของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ วางแผนการใช้เทคโนโลยี และบูรณาการเทคนิควิธีการต่าง ๆ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดมาตรฐานการทำงานเพื่อสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .557 - .751 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีค่าน้ำหนักมากคือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการวางแผนงานและกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการทำงานเชิงรุก โดยการออกแบบการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน วิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีทักษะและไหวพริบการคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย แสวงหาโอกาสและเรียนรู้ตลอดเวลาโดยมีการบริหารการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามีคณะทำงานระดับสถานศึกษาที่เหมาะสมซึ่งชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง อาลัยญาติ (2551 : 62) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา 2) มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) มาตรฐานด้านการเรียนการสอน 4) มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีวิธีคิดเชิงปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .578 - .750 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีค่าน้ำหนักมากคือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีความคิดเชิงรุก สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนร่วมงาน เกิดความคิดริเริ่มในการทำงานและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การแก้ปัญหา มีความเข้าใจหลักการพัฒนาสถานศึกษาแบบยั่งยืน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ทันสมัย และมีคุณภาพ มีความเชื่อมั่นในความสามารถขององค์การและสนับสนุนให้ผู้ตามปลูกฝังนิสัยการคิดให้เกิดขึ้น เกี่ยวกับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการวางแผนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบจากบุคลากรหลายฝ่าย มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแมนซ์ และซิม (Manz & Sims. 1989 : 70) กล่าวว่า ผู้นำจะต้องสอนสมาชิกทีมงานให้พัฒนาวิธีการคิดอย่างมีเหตุผล เช่นเดียวกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2547 : 23) ให้ทรงสนะว่า ผู้นำ จะแสดงตนเป็นแบบอย่างของการมีกรอบความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีวิธีการคิดสิ่งใหม่ มีความสามารถในการปรับตัวในการทำงาน ความใฝ่รู้ การเป็นผู้นำทีมงาน จึงเป็นแนวคิดของการพัฒนาองค์การและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อตอบสนองและรองรับความท้าทายของความเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อานนท์ สุขภาคกิจ (2550 : 125) ที่ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ทุกด้าน คือ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม และโมเดลพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการศึกษาของสังคมไทย มีพฤติกรรมภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างคุณค่าร่วม และด้านการประสานความร่วมมือ ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ทันสมัยและให้การบริหารที่เน้นคุณภาพ มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้แก่ครูและสถานศึกษาอยู่เสมอ สามารถนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน โดยสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชน และเปิดโอกาสให้ให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .661 - .785 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีค่าน้ำหนักมากคือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ ศรีสุพรรณ (2551 :

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

113

80) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในสถานศึกษามีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในชั้นการบอกเล่าความคิด การขยายแนวความคิด การทดสอบความคิด การปรึกษาหารือและการร่วมสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องรู้จักกำหนดวิสัยทัศน์ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฏิบัติตามแผน และมีการทบทวนประเมินผลแผนงานอย่างเป็นระบบ เพราะแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแม่บทในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์กรประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการมีความเข้าใจในระดับสูง ด้านมีความสามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ ด้านมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตได้ ด้านการมีวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักเป็นบวกทุกค่า และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์กรประกอบที่ 1 ด้านการมีความเข้าใจในระดับสูง มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุดทั้งที่เป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำที่สำคัญ ประกอบกับ ผู้บริหารสถานศึกษาต่างได้รับการเลือกสรรจากผู้มีประสบการณ์สูงในด้านการบริหารและเคยผ่านการเป็นหัวหน้าระดับหน่วยงานมาแล้วทั้งสิ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีการศึกษาอบรม และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการคิด การสร้างความเข้าใจในระดับสูง เพื่อให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาให้ครบทั้ง 8 ขั้นตอน คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การผูกกระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามระบบการจัดการคุณภาพอย่างเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

114

รูปธรรม ควรมีการจัดทำคู่มือ เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง
กลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่การบริหารสถานศึกษาระหว่าง
ภาครัฐกับภาคเอกชนหรือองค์กรต่าง ๆ

2. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม นวัตกรรม
และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น ต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา
ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

3. ควรศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมของสังคม
แตกต่างกัน